

Petr Luniaczek

Putování za lidovou architekturou Písecka

Horní Nerestce - Kakovice - Slavkovice - Mišovice - Minice - Pohoří - Kožlí u Myštic - Výšice - Boudy (západní část) - Lučkovice, celkem asi 16 km.

Dnešní výlet za lidovou architekturou nás zavede do neprávem poněkud zapomenutého kraje severozápadního Písecka na rozhraní Mirovicka, Miroticka a Blatenska mezi města Mirovice a Mirodice, kde však překvapivě objevíme leccos zajímavého.

Začínáme na krásně obnovené železniční zastávce Horní Nerestce v mělkém údolí říčky Skalice asi 3 km jihovýchodně od Mirovic. U ní přejdeme koleje a jdeme do jihovýchodní části této malé vsí - první zmínka o ní je již z r. 1227 - k místu odbočky silnice k trati a právě zde vlevo objevíme nenápadnou, ale velice pozoruhodnou usedlost čp. 1 (*na snímku*). Ta je tvořena podélně situovaným domem s nikou ve štítu a stejně situovanou sýpkou s polovalbovou střechou, mezi nimiž je půlelipticky klenutá brána s cihelným ostěním a malým nástavcem s nikou, vnořeným do taškové stříšky. Brána je zasazená v krátké, ale velmi nezvyklé ohradní zdi, která je na svém levém konci „nalepená“ v dolní části na střed průčelí domu (čili mezi jeho okna) a v horní části těsně pod štítová okna a na pravém konci na střed průčelí a dolní části štítu sýpky a v rozlehlé usedlosti jsou ještě další hospodářské budovy.

Po tomto úvodním překvapení se vrátíme k zastávce, stále vlevo od trati projdeme severní částí vsí a pak polní cestou přes louku k rybníčku dojdeme k červené značce, přicházející zprava z Mirovic. Dáme se po ní ostře vlevo údolím malého potůčku a pod nevýrazným lesním hřebítkem dojdeme asi za půlhodinku do vsí Kakovice s první zmínkou z r. 1488.

Z ní pokračujeme vlevo mírně vzhůru do polí s výhledem na vrch Jezvinec (545 m) a pak ostře vpravo stále po červené dojdeme za čtvrt hodinku do vsi Slavkovice s první zmínkou z r. 1336, kde hned na kraji míváme vpravo dům čp. 36 s nikou ve štítu. Zde značku opustíme a mírně stoupající silničkou pokračujeme na návrší s hezkým výhledem vlevo na ves Pohoří s kostelíkem (tu již brzy také navštívíme). Z návrší se dáme vpravo a sestoupíme do blízké vsi Mišovice s první zmínkou z r. 1323, kde na jižním konci návsi vpravo od silnice stojí dům čp. 25 z r. 1777, kousek dál na druhé straně u rozcestí silnic dům čp. 24 s nikou ve štítu a zde si také prohlédneme hezky obnovenou kapličku Navštívení P. Marie z r. 1875 se štukovým křížem na věžičce v hřebeni střechy.

Z Mišovic se vracíme po silnici na návrší a jdeme v přímém směru za pěkných pohledů na pohořský kostelík nejprve do blízké vsi Minice s první zmínkou z r. 1312, kde na kraji vlevo stojí pěkně obnovená usedlost čp. 1 s trojúhelníkovým štítem domu, jež člení dvě lizény a polokruhově klenutou bránou s trojúhelníkovým nástavcem a vyřezávanými „sluníčkovými“ vraty v dlouhé ohradní zdi. Stejně nás potěší též vlevo u silnice blízká usedlost čp. 9 asi z r. 1860 (*viz foto*) se zdobnými segmenty nad průčelními okny pěkně udržovaného klasicistního domu se štítem členěným dvěma plochými pilastry a segmentově klenutou bránou s nikou též v trojúhelníkovém nástavci a krásně vyřezávanými „mřížovými“ vraty. Pak si ještě naproti prohlédneme dům čp. 12 s chlévem a vlevo od něj dům čp. 18 se vstupním portálem. Hned u něj začne silnice stoupat a konečně s námi rychle „vběhne“ do silnice Mirovice - Blatná v západní části půvabné vsi Pohoří s první zmínkou z r. 1352. Ta patřila od r. 1515 pánům z Běšin, od r. 1597 Deymům ze Stříteže, v jiné větvi rodu zůstala i po r. 1620 a po častém střídání majitelů ji drželi Schwarzenbergové a do r. 1848 drahenická větev Lobkoviců.

Zdejší krajinnou dominantou je raně gotický kostel sv. Petra a Pavla ze 13. století se starým hřbitovem a jižní kaplí z r. 1732, barokně přestavěný v 1. polovině 18. století a opravený v r. 1992, sousední farský dvůr čp. 1 se nachází na místě někdejší tvrze a stojí zde i zajímavé lidové domy. Hned pod kostelem na druhé straně silnice je to dům čp. 18 s polokruhově klenutou bránou a v uličce, směřující od kostela dolů do severní části vsi, najdeme proti sobě stojící domy čp. 16 (vlevo) a 25 z r. 1845 s nikou ve štítu (vpravo).

Od pohořského kostela se znovu vydáme po červené značce vzhůru k rozcestí silnic, za hřbitovem se dáme z blatenské silnice vpravo, za čtvrthodinku dojdeme k odbočce tvarové značky a po té za chvilku vystoupíme na vrch Křemenec (559 m) s pěkným kruhovým rozhledem po zdejší kraji. Po návratu k rozcestí pokračujeme rovně po značce přes silnici kolem křížku v polích na kraj lesa, kde odbočíme vpravo a stále příjemnou cestou lesem k jihozápadu dojdeme do vísky Kožlů již v bývalém okrese Strakonice (z Křemence asi 5 km).

Na severní straně zdejší návsi stojí dobře udržovaný klasicistní dům čp. 4 se štítem pod valbičkou a na jižní straně výš naproti rybníčku archaická usedlost čp. 7 se zchátralým chlévem a bránou s nástavcem v ohradní zdi a níž vpravo velká dobře udržovaná usedlost čp. 9 ve stylu selského baroka se shodnými křídlovými štíty domu i chléva, členěných pilastry, mezi nimiž je segmentově klenutá brána s nízkým nástavcem v ohradní zdi.

Z Kožlů pokračujeme menší stoupající silničkou na návrší u kraje lesa s utěšeným pohledem na mezilesní dvouvískovou enklávu, odsud sejdeme na západní konec vísky Chrást, kde se dáme vpravo a dále klesáme do vísky Výšice (z Kožlů 1,5 km). Zde nejprve mjíme dvojici protilehlých usedlostí čp. 15 s chlévem, jehož střecha je prolomena podávacím vikýřem (vpravo) - tento vzácný stavební prvek je možno spatřit ještě v usedlosti čp. 5 v Chvaleticích (viz výlet 19) - a čp. 16 se sýpkou a polokruhově klenutou bránou a za ní se dáme vlevo kolem pěkně udržovaného klasicistního domu čp. 7 s valbičkou nad štítem s velkou nikou.

Poté polní cestou dojdeme asi po 200 m k několika samotám, kde vpravo od cesty stojí částečně roubený dům čp. 19 - patří ještě do Výšic - a vlevo zajímavá usedlost čp. 90 s mohutným chlévem i stodolou, náležející až do 2,5 km východně ležící vsi Boudy na Písecku (říká se zde U Brožáka). Odsud se vrátíme do středu Výšic a pokračujeme vlevo k jihu mírně klesající silničkou již definitivně na Písecko a za čtvrthodinku nás přivítá ves Lučkovice s první zmínkou již z r. 1227.

V horní části svažitě ulicové návsi Lučkovic stojí půvabná zčásti empírová a zčásti novogotická kaplička sv. Václava z r. 1850 a v její blízkosti najdeme - kromě malého překvapení - plno pozoruhodných lidových klasicistních staveb s polovalbovými střechami, kapličkovými nikami ve štítech a bránami často s trojúhelníkovými nástavci a „sluníčkovými“ vraty. Hned při příchodu do Lučkovic mjíme vpravo na západní straně návsi dům čp. 10 s polokruhově klenutou bránou z r. 1889 (*obě stavení viz foto*) a vedle chalupu čp. 9 z r. 1907.

Níže stojí dům čp. 2 z r. 1878 s obloukově završenými okny a segmentově klenutou bránou a pod ním nás jistě zaujme velká usedlost čp. 1 s domem, hospodářskou budovou, stodolou a bránou. Na východní straně návsi hned proti čp. 1 stojí nejzajímavější usedlost čp. 26 s podélně orientovaným domem z doby kolem poloviny 19. století, v jehož nízkém patře jsou nezvykle umístěny sýpkové komory (postavení sýpky bránila stísněnost parcely) a ve štítu rovněž netradiční čokkové okénko. Výše jsou domy čp. 24 z r. 1848 s polokruhově klenutou bránou se segmentovým nástavcem a čp. 23 s kamennými portálky u chlévů, již v boční uličce nad kaplí stojí další pěkná usedlost čp. 21 s domovním průčelím zdobeným nárožní bosáží, hospodářským objektem a segmentově klenutou bránou s cihelným ostěním a nad ní důstojně uzavírá naši prohlídku chalupa čp. 20 s roubenou světnicí v kožichu a vstřícně bedněnou lomenicí. Takže je jen dobře, že Lučkovice jsou od r. 2000 navrženy k prohlášení za vesnickou památkovou zónu a v této velice půvabné vsi také končí naše dnešní pouť.

Ukázka z autorovy knihy „**Putování za lidovou architekturou Písecka**“, 10. kapitola. Knižní novinka má celkem 20 kapitol, v textu je 31 černobílých snímků, 37 barevných fotografií pak najdete ve dvou přílohách na křídlovém papíře. Z dvaceti pohodových výletních tras je 9 na pravém a zbylých 11 na levém břehu Vltavy. Milovníci jihočeské lidové architektury v hlavním městě Praze se pro knížku mohou zastavit v Prodejně map a průvodců Kiwi v Jungmannově ulici 23, nebo v Knihkupectví Fišer v Kaprově ulici 10.